

1934

K. 6176

5704x

ЦЕНТРАЛЬНА
— НАУКОВО-УЧЕБОВА —
БІБЛІОТЕКА

ПОЛЕЗНЫЕ КНИГИ

СПУТНИК ОХОТНИКА Рахманин и Керцелли
Оружие, собаки, способы охоты, дичь, пушнина, советы и рецепты, законы об охоте, календарь. 313 стр., ц. 1 р. 50 коп.
в переплете 1 рубль 85 коп.

КАК ПИСАТЬ стихи, статьи и рассказы
сост. проф. Шенгели ц. 90 к.

Полный справочник ПО ФИЗКУЛЬТУРЕ
гребля, плавание, футбол, бокс, борьба, дзю-джитсу и др. виды спорта 236 стр.
ц. 2 р. 50 к.

ПОЛОВОЙ ВОПРОС Авг. Форель
2 т. 4 р.

Жобсон Онанизм у мужчины и женщины и его лечение 27 г. 2 р. 50 к.
Его же вопросы пола ц. 1 р. 50 к. **Его же** половые расстройства у мужчины ц. 1 р. 25 к. **Роледер** физиология и патология полового акта ц. 1 р. 70 к. **Губарев и Селицкий** Противозачаточные средства (предохр. от беремен.) ц. 1 р. 70 к. **Слетов** Половая неврастения и ее лечение 28 г. 170 стр. с рис. ц. 2 р. 60 к. **Пашенко** Канарейка. Уход и содерж. 50 к. **Данченко** Певчие птицы ц. 50 к.

Полный самоучитель СЛУХОВОЙ СТЕНОГРАФИИ
системы Терне-Гильдебранд (текст и атл.)
27 г. ц. 2 р. 85 к.

КАК ВОСПИТАТЬ здорового и крепкого ребенка и как улучшить здоровье матери — „Книга матери“ проф. Сперинского. С рисунками.
1927 г. Ц. 2 р. 50 к.

ПЕВЧИЕ ПТИЦЫ.
Сост. Святский. Ц. 1 руб.

САМОУЧИТЕЛЬ ПЧЕЛОВОДСТВА. 120 рисун.
388 стр. 26 г. Сост. Буткевич. Ц. 4 р.

МЕТОДЫ ПЧЕЛОВОЖДЕНИЯ.
390 стр. С рисунк. 3-е издание. 1926 г.
Сост. Шимановский. Ц. 4 руб.

ОПЫТНЫЙ РЫБОЛОВ. Горчаков.
Цена 1 руб.

СПРАВОЧНИК по лекарственным — растениям : —
Сбор, сушка, разведение и пользован. ими.
136 стр. с атласом в 73 табл. в красках
Сост. Комаров. — Цена 2 руб. 50 коп.

МОЕ ВОДОЛЕЧЕНИЕ
Сост. Себ. Кнейпп. Испытан. в течение
40 лет. 1928 г. Цена 1 р. 25 к.

ГИПНОЗ И ЕГО ТЕХНИКА
Учение о гипнозе и внушении. 194 стр.
1928 г. Сост. Јевенфельд. Цена 2 руб.

КРАСИВО!!! ПРАВИЛЬНО!!! СКОРО!!!
ПИСАТЬ научитесь, приобрета самоучитель каллиграфии.
Сост. Волчонком. Цена 1 руб. 25 коп.

ПИСАТЬ И ГОВОРИТЬ правильно по-русски
будете, если приобретете „Новый орфографический словарь“, содержащий
100.000 слов сомнительн. в правописании
Цена 2 руб. 80 коп.

ЛЕЧЕБНИК домашних животных
— с рецептами лекарств —
176 стр. Сост. ГРЮНБЕРГ. Цена 1 руб.

А ТАКЖЕ ЛЮБУЮ КНИГУ
высылает наложенным платежом книжный
МАГАЗИН „НАУКА И ЖИЗНЬ“ МОСКВА,
ЗИН 19, Воз-
движенка, 4/у, Фирма существует с 1905 г.

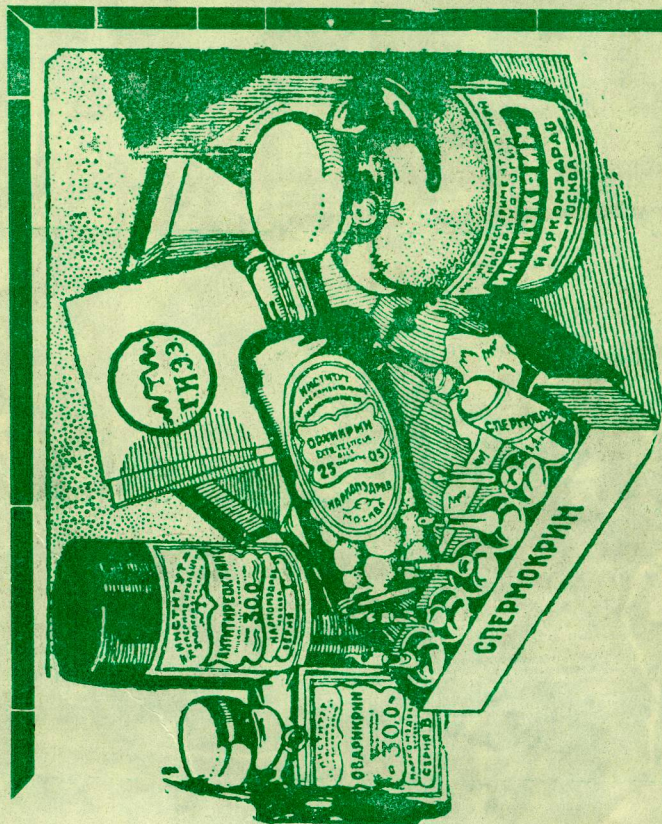
ХАРЬКОВСКАЯ ПРОИЗВОДСТВЕННО-
КООПЕРАТИВНАЯ АРТЕЛЬ

„ПРОВОЛОЧНИК“

Контора и завод ул. Яковлева (б. Михайловская) № 54.

ВЫРАБАТЫВАЕТ:

проволоку светлую, бронзированную, квадратную, пружины и разные гвозди как из своего сырья, также и из сырья заказчиков.

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ИНСТИТУТ ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЙ ЭНДОКРИНОЛОГИИ НАРНОМЗДРАВА

Институт доводит до сведения врачей, лечебных учреждений, аптекоуправлений, что им приступлено к массовому производству

ИНСУЛИНА

Инсулин одобрен Инсулиновым Комит. Учено-Медиц. Совета НКЗ РСФСР
Стандартизован в международных единицах. 1 кб. см. содержит 20 межд. единиц
Инсулин выпущен в упаковках 5 кб. см. — цена 1 руб. 45 коп. флакон.

Аптекоуправлениям при оптовом заказе на Инсулин скидка 20 %
Ин-т также готовит все ОРГАНОТЕРАПЕВТИЧЕСКИЕ ПРЕПАРАТЫ:

АДРЕНАЛИН, АНТИТИРЕОКРИН, ПИТУАРИН, ТИРЕОКРИН и пр.
Большинство препаратов стандартизовано.

Препараты готовятся под наблюдением специалистов и имеют благоприятные отзывы клиник.

Со скидкой препараты отпускаются Аптекоуправлениям, врачам и лечебным учреждениям.

С требованиями просим обращаться
Москва, В. Николо-Воробийский пер., № 10, Государственный Институт
Экспериментальной Эндокринологии НКЗ тел. 4-03-54.

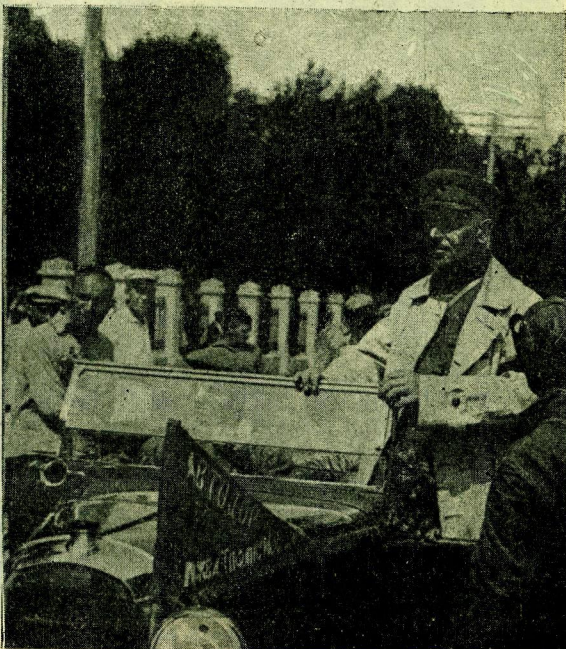
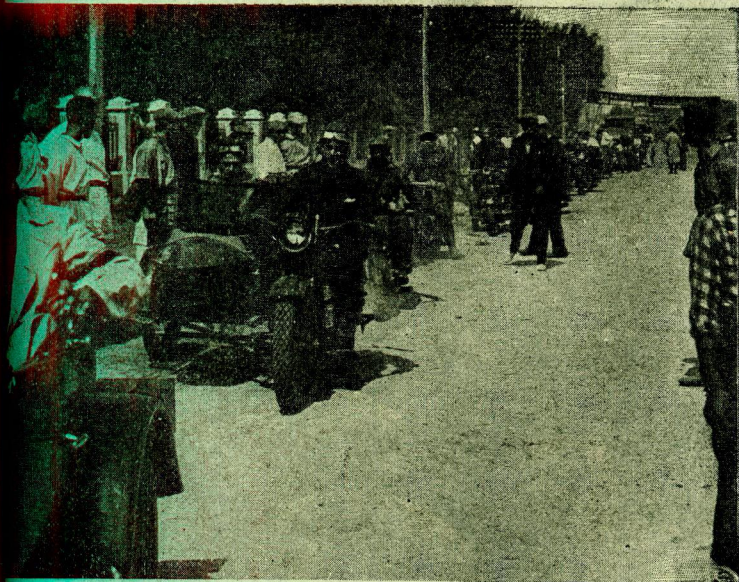
Проспекты-прейскуранты высылаются бесплатно по
первому требованию.

№ 32
серпня
1938 року

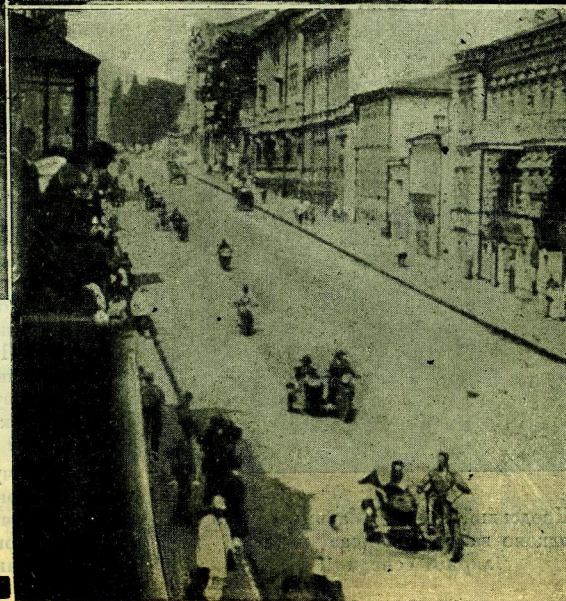
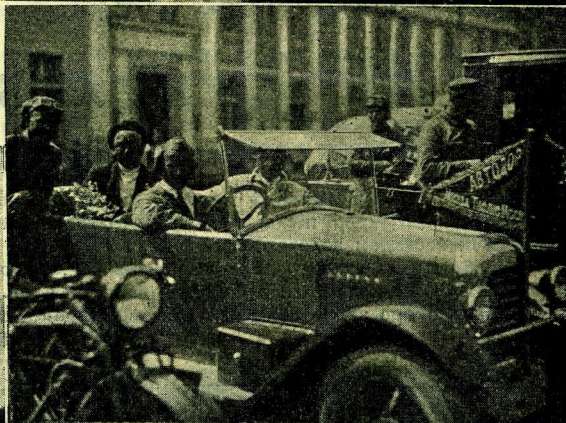
ВСЕСВІТ

ХАРКІВ,
вулиця Кара
Лібкнехта № 11

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

СОЮЗНИЙ МОТО-ПЕРЕБІГ МОСКВА—ТИФЛІС— МОСКВА

школою. Учасники перебігу, після зупинки коло парку, виру-
ють до міста. Праворуч вгорі—командор перебігу, тов. Богдишевський,
виступає промову коло Комунального парку. Нижче—машина радянської
струкції „Намі“ перед будинком ВУЦВК'у; веде машину конструктор
Шарилов. Внизу—колона проїждить через місто (вуд. К. Лібкнехта)

Пролетаріят Москви вітає VI Конгрес Комінтерну

ЯК ЛЮБИЛИ І ВМИРАЛИ...

Оповідання Лева Скрипника

СЬОГОДНІ вечір тихий і ясний... Велично й поволі, ніби славетний актор після виступу, заходить за гору сонце, бризкаючи каскадом золотого проміння...

За обрієм, — з заходу оранжева сутінь... Зі сходу — сутінь чорно-синя, злегка прорізана блідим еріблом місяця.

Місяць скоро збере сонце і попливе, гойдаючись у прозору серпанку хмарок, — буде сміятися трохи дурнуватим, але добрим сміхом.

Фото Ратау.

Шведський вчений Мальмгрен, що загадково загинув підчас невдачої полярної еспедиції Нобіле

Ніч обійматиме землю, вкриваючи її тіло прохолодними, приємними поцілунками...

Десь далеко у садку-ресторані мелодійно й тихо грає музика... Я дивлюсь на бік, просто в оранжеву сутінь і пригадую...

Від спогадів солодко мліє серце... Трохи сумно, але сум цей приємний.

Зараз 1928 рік... Місяць — травень...

Одраховую вісім. З костяшок сторіччя злітає вісім років...

Тоді бачу я молоденького юнака. Рोजове обличчя. Великі сірі очі. Відриваюсь на мить від фантазії, за-

зираю в люстро, бачу своє теперішнє обличчя: дві великі зморшки, що покривленими лініями розрізають щоки... Холодні, зовсім вицвілі очі, — порожні й глибокі. Павутиння зморшок обліпило чоло, — жовтуватє моє чоло.

Мені дають 35—36 років. У дійсності мені — 26.

Всміхаюсь. Відштовхую люстро...

Мені усього 26.

І знову думка моя летить у минуле.

Це тому, що тоді вечір був такий же синьо-оранжевий, також багрово-поменіло сонце, — рум'янилось соромливе обличчя небесне...

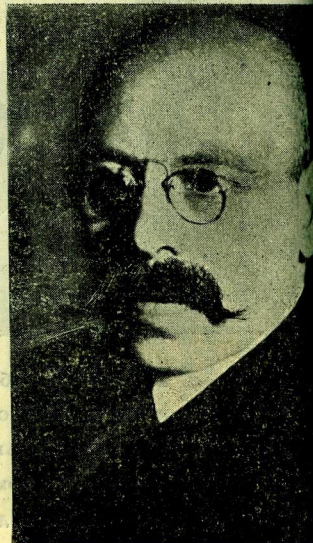
...За вікном бігають трамваї, потвiрно режуть сирени автомобілів, блискають пукатими очима автобуси...

І по тротуару піняться людські потоки, — мигтять жіночі, шовкові сукні, підфарбовані вуста складені в погордливу посмішку, підфарбовані очі з призирством шуляться...

І тоді був такий же вечір...

Але не було: —

— нахабства фарбованих облич, сухого шесту шовку, черевиків

Проф. Самойлович, керівник еспедиції „Красін“

фото Раму

... — уривків з „Ріголетто“, при-
сухого сміху...
було ось що.

... й нерухомо, піднісши вгору цег-
лині своїх корпусів, стоїть невелика
фабрика.

...двір'я бруком вимощене... Далі, —
...фалгелки, оточені ароматними ака-
...остільки ароматними, що навіть
...ріжних хемічних „пахощів“...
...влях живуть робітники з сім'ями.
...геллями, — садок, пишні рози... —
...табак, „анютині глазки“ — ще якісь
...арячі, оксамитом мудро виткано,
...від солодких пахошів мліє тілки
...ється голова... Ще далі, — яром
...кремезних дубів, — (яким чином
...береглися від порубки в ті холодні
...дні роки — невідомо... Певно, зав-
...навідателів, — сивовусому, суворому
...рійному Дорошенкові). Підйом яру,
...ак щетиною, обріс лозняком і у лоз-

... — два кулемети, що ніби застигли
...залізаному чеканні, ладні ось-ось,
...ри першому випадку, заляскати зу-
...ми, бризнути потоком смерті — ви-
...ннути за хвилику 250 олив'яних
...дарунків, — рознести навкруги — жах
...отонання, небуття.

...Попереду річка, легкий, сливе про-
...туман, ліс за туманом, — мріє і
...у своїй зелені ворогів... Паркан розібрано обивателями
...мал.

...У контрольний будці ще один „Максімка“... Там весело, —
...гомін, сміх, лайки.

...В лозняку — нуднувато.

...Я лежу коло кулемета, в лозняку. Напружено дивлюсь
...ед на зелену лісову стіну.

...Коло мене запасні номери, далі, з обох боків, гадючкою
...червоноармійська ціпочка.

...З хилини на хвилину чекаємо нальоту. Місто оточено
...татами.

...Щодня чорні й сумні „сводки“:

...Село... (таке ось)... Налёт... Замучено на смерть вісім
...комуністів... Замордовано двох агентів по продразверстці.

...Точка.

...І ще:

...Містечко... (назва) Бандою Каменюки вирізано 50 євреїв...

...Забито: голову Виконкому... На трупах сліди мордування...

Звільнені з німецьких в'язниць комуністи в ЦК німецької компартії

Тижень тому вже був нальот. Банда встигла висадити в повітря завод і фабрику.

З години на годину чекаємо нового наскоку. Банди стали неймовірно нахабними. Вешталися коло міста сотні, розвивалися в повітрі чорні прапори: череп і два кістяки, — навхрест.

Ввечері місто стигло в напруженому чеканні. Лише проходили патрулі, бризкотіли приклади рушниць, дзвеніли шаблі й остроги.

Вночі лунали постріли. Вранці ховали забитих. І знову день підводився з пурпурового, зоряного ліжка, поволі зникав у вічності і, замість сонця випливав місяць. І здавалося, що золота посмішка йому була значно розумніша, — ніби місяць відчував загрозовість, що таїлася в нічних, білуватих і густих туманах.

* * *

Ах, як дзвінко виспівували у лозняку птахи. Як вони виспівували. І як крутилася голова від солодко-тонких квіткових

VI КОНГРЕС КОМІНТЕРНУ

Рус-фото

В. Виттельман, представник партії ПАСШ, виголошує промову

Т.Т. Ембер-Дро (швейцарська компартія) та Реммеле (німецька компартія) в президії Конгресу (сидять за столом)

Тов. Фостер, член президії Конгресу, ген. секретар ком. партії ПАСШ

Рис. Ф. то

Т.Т. Бухарин і П'ятницький на пленарному засіданні VI Конгресу Комінтерну

пахощів. І як гарно відчувати, що тобі вісімнадцять років, що ти ще існуєш на світі, хоч і тримаєшся за ручку кулемета, востримивши зір уперед, — туди, звідки на кострубатих конях буйна розхристана мусить вилетіти смерть...

Гарно, гарно на душі... Зараз гарно... А що далі буде? — Дурниця. Життя, смерть, — байдуже... Головне, що зараз ти існуєш. І навіть... кохаєш...

Так... Нема чого таїтися... Лежучи коло своєї смертяної машинки і прислухаючись до вечірньої тиші, — яскраво й гостро арозумів, що я закохався в маленьку, русаву Марусю, робфаківку...

Маруся жила з сестрою в одному з фабричних фігелів. Сестра працювала на фабриці. Була це вже немолода, аскетичного вигляду партійка, що завжди кудись поспішала, щось доказувала, пораджувала на зібраннях, крім денної праці щось писала, мало не усю ніч, схиливши над папірцем сіре своє, стомлене працею і голодом, обличчя. Звали її Нюрою.

Одного разу, після чергування, мене було запрохано на шклянку чаю. Я охоче пішов...

Молодшу сестру Марусю я побачив за квітами... Нахмуривши високого, білого лоба і примруживши великі, яскраві, як діаманти очі, дівчина вписувала у зошит якесь трюхкутніки, цифри, геометричні знаки. Коли привіталася зі мною, — очі підвелися угору, бризнули каскадами синього проміння, затопили усю мою істоту своїм теплом і лагідністю.

Відчув: серце заколотилося, — стало душно, потім холодно і знову піт на чолі виступив. Намагався не дивитися на дівчину й проти волі, коли одверталася Маруся, підкидував угору очі і непомітно мацав зором її худорляве личко, попелясте волосся, її тонко накреслені, ніби зламані брови. З насолодою слухав дівочий голос, — м'який, з глибини грудей. Говорила дівчина про банди, про перший нальот, хмарилося чоло, смутніли очі: Трупів, трупів скільки. Бачила у трупарні, — гора, мало не до стелі. Спитав:

— Боїтесь нальоту? — Подумала, відповіла:

— Страшно. Тому страшно, що нальот несе з собою смерть, руїни, жах... А життя таке гарне. Я люблю його... І, взагалі, люблю його усім. Є пісня, — не плачте над трупами павших борців... А я завжди плачу, бо мені шкода їх... Обличчя їм такі порожні, ніби хати, що покинуті господарями... Скільки прекрасного мог-

ли б побачити ці бідолахи, що зараз гниють землею... Хіба ж можна втриматися від сліз...

Розійшлися пізно. Я пішов спати на сніг, де мешкали ми — кулеметники.

Внизу гостро пахло кінським потом. Самойлів, ленок розказував якогось анекдота. Голосно тались молоді кулеметники. Потім поснули. Хропли коні. Не спалося мені...

От і зараз. Зір уперед — у туман, там Маруся... Мила, маленька, гнучка, як очерет. Відгоняв образ... Ні... Не відходить... Спанила свою посмішкою, грала діамантами очей. Згадав... Сьогодні вранці зустрів її з якоюсь людиною в окулярах і інженерському кашкеті. Боляче різнуло ножом по серці... Кров у горло... Сумно і прикро... Чому з ним? З невідомим, у інженерському кашкеті.

Крутив цигарку Самойлів... Був мовчавий і суворий.

Проте нахилився до мене і запитав: — Чому носа повисив. — Я розказав про хання... Замріяна всімшка майнула по кулеметному обличчі. Сказав Самойлів:

— Це гарно... Кохання... Хоч виїде, хоч виїде, — усе гарно... Бо відчуваєш щось... Зітні... А давно вже, давно, нікого не любив... був, що є кохання... Погано це... Якось не...

Знаєш, — ніби щось відрізано в тебе... Не вистачає чогось. Замовк... Ішла зміна...

Піна білої сукні, розсипаний хвилями попіл волосся, який куточок щоки і уся вона, — така близька, така нова, — і незнана.

Кохання, кохання. Одвіку старе і не старіє. Моє роки! Хмільва юнь! Нащо ви так швидко пірнаєте в безодню минулого, залишаючи лише солодкий туман спогадів?!

... Лавочка... Над головою, — акація, навкруги — аромат, — навкруги весняний наркоз, що крутить голову... Легкий відчай, цілує обличчя й груди.

А біля мене вона... Моя... Близька, така близька, що відчувається, вросла в мою істоту і далека, як найдаальша планета.

Маруся... Вечір такий прекрасний. Обрій грає усіма кольорами, рій палає у неймовірній пожежі, як аоден художник не вчить на папері...

Люба моя Марусю. Любий мій вечоре... Вона говорить...

— А подивіться-но, Льоню, — ви бачите оту квітку?

Автор музики „Інтернаціонала“ П'єр Дегер (посередині), що недавно приїхав до Москви

У відповідь зашепотіла радісно й збентежено:

— Тихше... тихше, Льовусь... не можна так голосно. як я рада... що ти очутився. Я думала, що в тебе гангрена... огонь антонів...—Угорі, десь недалеко, знову йшов бій, рвалися набої цокотіли рушниці.

Дівчина тихо заплакала:

— Скільки я перемучилася, мій рідний... Скільки серцем переболіла... Тут вже дві доби бандити... піяцтво... неприбрані трупи, собаками розтерзані... скрізь труси... І сюди заходили... Але дуже, дуже п'яні були та й до того ж я тебе добре бочками та ящиками заклала... Скрізь грабунки... гвалтування... Аню... Аню...

Розридалась... Я зрозумів... Зібравши всі сили, підвівся, обійняв руками дівочу шию і сказав:

— Ти сама Марусю... Я теж сам... І в мене нікого немає, моя ти манюсенька дівчинко... І я самотній... сім'ю мою знищено, останнього товариша забито... Не плач же, моя люба... Ми й самотні і не самотні ми, бо нас двоє... заспокойся...

Дівчина прикинула обличчям до могого плеча і тіло її затремтіло від здушеного, глухого ридання.

Крізь сльози шепотіла:

— Крови... крови скільки... Трупів... сльоз... а вона.. Аня... висить на тій акації, де ми з тобою... тоді... сиділи... і обличчя її синє... страшно... Ах, скільки цієї... крови... А мені шкода зараз тих... що лежать зараз... собаками розтягнені... і своїх... і чужих і цих, що піячуть зараз... бо згодом... схаменуться вони, зрозуміють, чого наробили і усе життя їм буде отруєне... мука... жах... за минуле... Льовусю... Вони ж катують живих людей...

У мороці болязо блиснули очі... Так довго,—може декілька годин сиділи ми обійнявшись і я не відчував,—що вона,—жінка,—кохана жінка моя,—перша за життя... Ми з'єдналися у щось ціле,—єдине, міцне й неподільне... І здавалося мені, що немає вже такої сили, яка б відірвала мене від неї, розєднала...

Нарешті дівчина розняла руки.

— Ой, що ж я роблю, дурна. Тобі ж треба лежати спокійно, Льонюсю. Лягай. Зараз же лягай.—Вона збила руками солову і поклала голову мою собі на коліна... Говорила:

— Товариші подереду занесли тебе у клуб, там і поклали... Але банда вже вривалася в подвір'я... Червоноармійці вистрі-

лювали останні патрони... І тут я попрохала нашого командира Харса, щоб він допоміг перенести тебе до цього льоху. Льоню... Харс маловідомий і має аж чотири відділи... Харс узяв тебе на руки і ми заховали тебе тут... Банда вірвалася в подвір'я й хиталася через тридцять вже руйнувала машини на нашій фабриці... бивала пораних червоноармійців... Гвалтувала робітників... і вішала комуністів... Я теж заховалася тут... Вмерти—то ж бо не можна з тобою. Ти моє перше кохання Льовусіку, і я не могла зрозуміти інакше...

Нахилилась і поцілувала... І так гарно було мені, вперше в житті, тут, у темному льосі забувся біль, пекучий біль у нозі й болю в грудях... від цього ніжного людського, а не жіночого поцілунку... Вона була самотній. Зі мною єдина моя, кохана дівчина.

Лише гіркими хвилями розливалася сум за товаришами—за тими, чия іх трупи переступили у фабричне подвір'я бандити... І особливо шкода було Самойлова... Пригадав його жарти, дотепи, а поза усім цим вічне бажання „вижити“ і порожнеча, самотність, відсутність свого щастя, жіночих поцілунків. І я обережно, ніби щось надзвичайно цінне зроблене з ніжного ламкого дерева, стала, узяв руку дівчини і припав до неї сухими своїми губами, своїми губами вустами, шепотів:

— Марусечко, хороша моя дівчинко. Яка ти слабка... і яка ти міцна серцем. Скільки перемучилася ти тут, зі мною, ти зблідла, коло твоїх вуст вже лягли зморшки... Ось вони, дивись, бідна моя, хороша моя, люба Марусечка... сестриця...

Маруся поволі звільнила руку і тихесенько поглажувала його волосся...

Тиша.

Легке калатання двох серць...

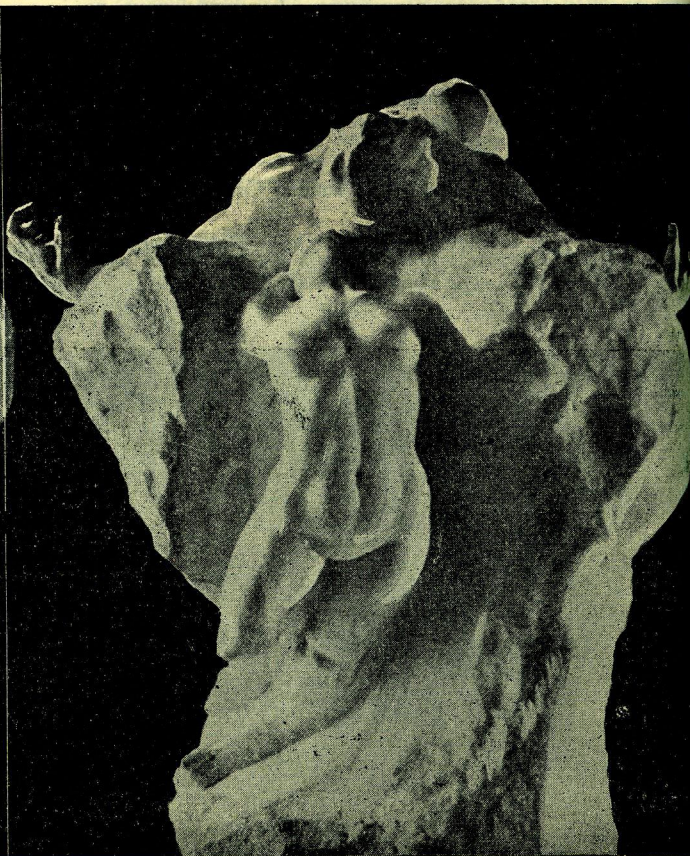
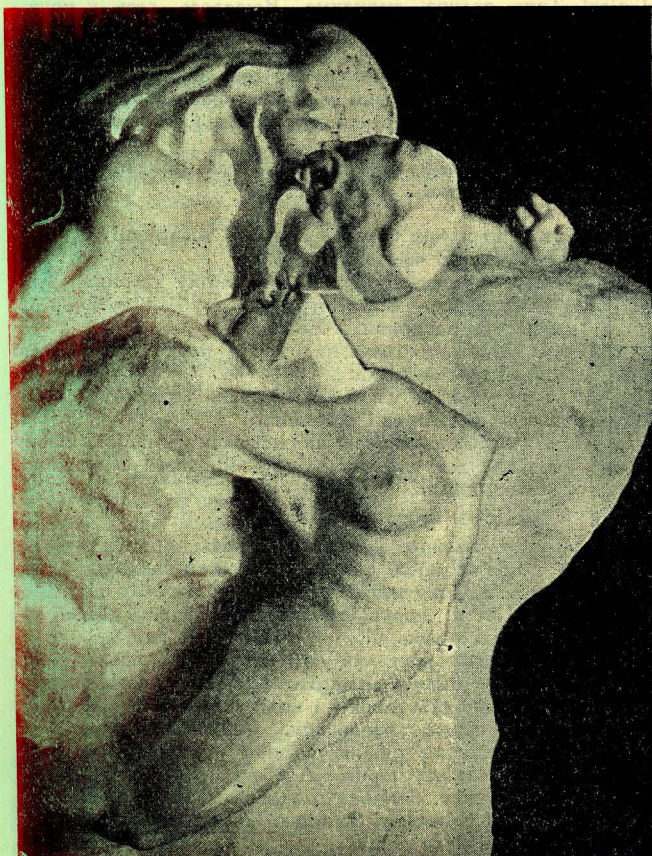
Милі дівочі пестощі...

А вгорі вже бурею ревли гармати, глухо гомонів бій, потіли кінські копита! В подвір'ї йшла метушня...

Наші! — радісно схвилювалося серце Наші. Яке солодке, веселе слово. Я вношу буду вгорі, бачитиму сонце, життя, тепло, кохатиму. Наші! Наші — аж буяла уся істота моя. Наші! — крізь гуркіт, вибухи, свист, радість врятованого життя вийшло в війну смерть.

— Мать перемать, в христа спасителя (п'яний голос здалека).

— Тут вона. (Другий—теж п'яний). Ще й якийсь красунчик зий... Майстер говорив... Та б... з коцегаром його сюди вийшли. Скорше—но. Ворухись там.

„Муки Прометей“—твір глухого скульптора Густина Амброві з Відня. Ця скульптура, що являє собою світовий шедевр, майже зовсім нове, невідоме досі таумачення старовинному грецькому мітові за Прометей

рі:—р-р-з іржаво заскіглили ніби на щось скаржучись...
на мить зупинилось, потім, як кулемет, що строчив
рі:—

Так-таки-так-таки-так-так...

літку задзиччали бджолою—з-з-з-з. А поперед очі—кола,
і сині, жовтогарчі... Смерть, ось де вона,—смерть.

Як важко відхнула дівчина, прудко на ноги скочила
і прошепотіла:

Любовсю... цить.—У руках її блиснув мій бравнінг.

Вона біла забруднена сукня, і ось Марусі немає. Вона
вона відділіть ляху. Лише зіяла паща відчинених дверей...

Втекла... Втекла... Буде боронити се-

ж життя... Кинула мене хорого, зне-

беззбройного...

Невже?

Виянію. Стигне кров... Куди вона

з—смілива, близька, рідна? Я не

Не вірю тому, що вона, втекла,

з—боягузка. Кидаю зір туди,—де

дівчина... Немає... Намагаюся крик-

Марусю! І... немає голосу...

—чорною гадюкою обвивав мене

і неврів'я, зміцнюється кільце поло-

душить, душить, душить. Дихання

ж... Тремтить усе тіло і запінені

ненависно, лютю шепочуть:

Втекла... гадюка... Ось тобі „укупі

“...

всіла зість...

всіла людини,—що мусить вмерти,—

всіла усіма, вроджена, самотня...

всіла, — рветься геть, — мутить

всіла? Добре Нехай. Нехай умру...

всіла—втекла. Зараз уже вона вилізла

всіла ходою і зникла десь за корпусами.

всіла—боягузко мерзотня!..

всіла—кулемет заливається солов'єм

всіла, тиша ожила, загрюкотіла сотнями

всіла, загрюкотіла гавбицями, трюхо-

всіла: вибухнула набоями, затанцю-

всіла смертю...

всіла—а-ру-се... Ма-ару-се... Невже ти

всіла? Кинула... Втекла... І вперше за

всіла, —я глухо й тоскно заривав,

всіла голову, гнилу в вогку солому.

всіла й остання.

всіла, втекла.

всіла над головою черкнув сірник, очі

всіла висохли. Я приготувався прийняти

всіла.

всіла, п'яних, розхристаних, обвішаних

всіла стрічками стояли наді мною.

всіла, одному з них було глибоко розвічено,

всіла шаблею, а другий, горбатий, вих-

всіла, прався блискучою шаблюкою і курив

всіла „собачу лапу“... Очі йому були

всіла кров'я, — праве з більмом, — хитро

всіла зіщулене, вишкіл зубів був божевіль-

всіла, рашний і криваво-радісний.

всіла, Б, значить. Так...—граючись лезом

всіла горбатий. Другий — немолодий,

всіла і по куркулячому статечний, здивувався:

всіла — Що то воно є—п'янка. Піячили-п'ячили, а під самісінь-

всіла боком голопузвий ховався: та ще й видко, добровольць... а

всіла бі по чарочці. Але—знайшли, бог з нами, поволі його—

всіла не втече й не заховається від нашого ока... А наше

всіла—його око.

всіла Вгорі несамовито заклацав зубами кулемет.

всіла Горбатий димом пихнув... нетерпляче повів ніздрями:

всіла — Ну, заплів, Немає стара... мать... бог. бог..

всіла лень. Живо його. Немає чого панькатись. Чуєш, як жарять...

всіла Немає та й ходи,—бо засиплемось, батьку.

всіла Куркуль п'яно хитнувся, гикнув... Нахилився до мене:

всіла — Ну, як воно, —ячка, маслячко, хлібець наш український.

всіла шне, гад? Церкви божі руйнував?.. Знущався?.. С-с-стервого!

всіла дай тепер у лосі...

всіла — Чекай... встигнемо втекти... У подвір'ї важко вибухнув

всіла.

всіла Горбатий:

всіла — Тікай, батьку...—замахнувся клинком. Куркуль зупинив:

всіла — Ну, сукин сине,—попів масляця,—допіру годі...

На горі тупотіли, ноги, щось кричали люде... від бандитів
тягло спиртовим перегаром, тхнуло смертю, жахом...

Мозок кам'янів... Лише гостро й боляче крутилося:—сам...
сам... сам... Покинуто мене. І зброї навіть немає...

Горбатий нетерпляче:

— А-т-т, годі батьку... Ти як замелеш, то дві години будеш
напугувати... посторонись.—скрикнув лютю й божевільно і
на кутках вуст виступила піна. Високо підскочила шабля... Ось
вона... смерть. Я заплющив очі... захололо серце...

І, несподівано, ніби здалеку-здалеку,—глухо прокотився по
лосі постріл. Горбатий змахнув руками, хитнувся, шашка бряз-
нула об землю. Щось лютю скрикнув кур-
куль, кинувся вперед,—але бахнув другий
постріл, важке тіло посунулось вперед і важ-
ко вдарилося, впало обличчям об землю...

І тоді крізь дим і туман побачив я її,
колись тиху, ніжну дівчину, а зараз,—су-
вору міцну жінку з кремезно-нерухожим
обличчям і ніби олив'яними, сухими очима.
Горбатий же хрипів і дряпав нігтем землю.

Тоді Маруся вистрілила йому в голову і
здушено промовила:

— За трупи... за сестру... за себе.. за...

Бравнінг випав з її рук.

І тоді поволі сіла вона на землю, впала
головою мені на груди і довго мовчала...

Нарешті тихо по-жіночому прошепотіла,
дивлячись на мене знову ніжними, повними
суму і сліз очима.

— Я забила... людей... двох живих...
істот... жи-вих... А я ще... навіть мухи ні-
коли не задавила... страшно мені як...
і боляче... бо це людська кров... я мучити-
мусь тепер і страждатиму... але так любила
тебе... сестру... усіх вас... молодих... сміли-
вих... так любила... трупи... дивись... кров...

Дівчина тремтіла і голос її був чужий
незнайомий мені... Але я знову приник ву-
стами до скривавленої дівочої руки і про-
шепотів:

— Моя ніжна й красива. Прости мені...
прости...

І ми поцілувалися, як цілуються ко-
ханці,—палко й міцно...

Вгорі ревла, грюкотіло, тріщало... Кін-
ський тупіт зникав у далечині. Шкляні очі
горбатову мерцєві—здивовано й нерухомо
дивились угору. По-новчому блиснули дві
білих низки зубів...

Через півтори-дві години був я на
горі. Я бачив заслане червоноармійськими
трупами подвір'я... Бачив я купу мертвих
тіл, через які переступили бандити... Бачив
я й комуністів, що висіли на деревах,—
страшними плодами...

Я лежав на ліжкові у маленькій кім-
наті... Коло мене сиділа Маруся, приникла
до грудей гарним своїм тоскним обличчям.
Вона оплакувала смерть сестри, мій біль і
ті десятки своїх і ворожих трупів, що скрі-
внені лежали у подвір'ї... Але я вже знав,
що ця жінка вмів не лише плакати...

Я знав, що коли треба знову, в її руках опиниться
блискучий смертоносний бравнінг. Сльози її—то не жіночі, а
людські сльози, що виливає їх велике серце, яке вмів так міцно
любити й страждати.

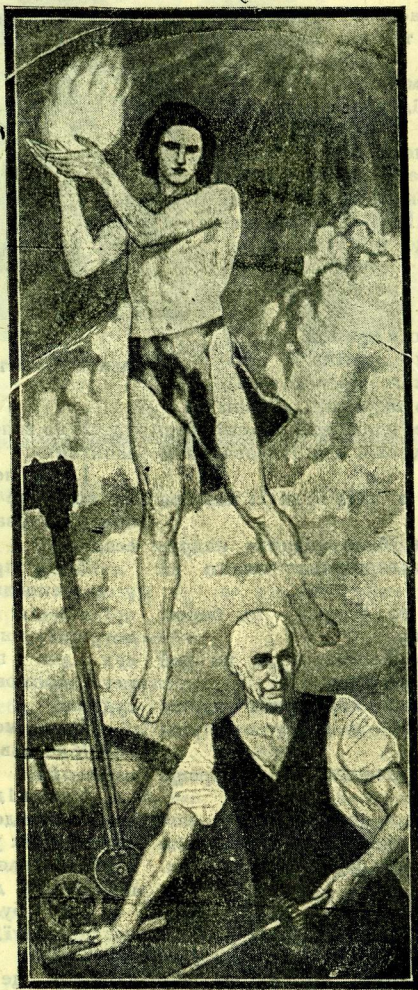
Низка років зникла у вічності.

Маруся вже одружилася з іншим, вона ходить у елегант-
ному вбранні і вчиться в балетній студії... Вона кохав свого
чоловіка, тихесенького й мирного інженера, що провчився усю
громадянську війну... Але то дарма. Зараз ніжний ясний вечір,
зараз розливає аромат акація, свіже повітря обливає стомлену
голову і я чомусь пригадав: дівчину у білій простенькій сукні,
лях, поцілунки, вогке обличчя, два постріли, заслане червоно-
армійськими трупами подвір'я, звичечених і повішених комуністів,
пестощі у маленькій кімнаті і, знову,—поцілунки, трупи, поці-
лунки... І чомусь непомітно виступили на очі сльози і щось
стисло серце.

Ах! Як вмів любити і як вмирати у ті далекі як химерна
казка і близькі як „сьогодні“ роки...

Любити й вмирати...

Лев Скрипник

„Прометей наших днів“ — малюнок Рам-
зая лоджа (Единбург). В ролі Проме-
тея виступав тут Джеймс Уатт, що збу-
дувавши парову машину навчив людей
використовувати вогонь.

ПІДГОТОВКА ДРУГОГО З'ЇЗДУ

(Спогади)

ПОНАД два роки велася енергична підготовка до другого з'їзду російської соціал-демократичної робітничої партії. Хвиля страйків по промислових центрах та селянські рухи в кінці 1902 й на початку 1903 року, криваві сутички з поліцією й жандармерією—все це говорило за те, що другий з'їзд матиме величезне значіння в історії партії. Ураховуючи це—орган партії—„Іскра“, повів широку підготовчу кампанію до з'їзду.

Після мук і різних пригод я щасливо перебрався через кордон у Володимирівку. Але через те, що грошей у мене не було, я змушений був спинитися у Львові, звідки надіслав до „Іскри“ описання Ростовської демонстрації.

Через деякий час я виїхав до Женеви, де відбулися остаточні наради перед з'їздом.

Мало не другого дня по приїзді до Женеви мене зазнайомили з Плехановим і Потресовим. Як Плеханов настоював—було вирішено, щоб я зробив прилюдну доповідь за Ростовські події (листопад 1902 року—березень 1903). Цим переслідувалося дві мети: поперше—дати бій есерам, що пробували приписати частину „заслуг“ в Ростовському страйковому собі, по-друге—зібрати грошей для „Іскри“. Обидві мети пощастило здійснити.

Народу зібралося дуже багато, а коли я в своїй промові викрив ганебну спробу члена Донського Комітету—Брагіна і пропагандиста—Володимира Азефа (брата відомого провокатора), виступити під час страйку від імені неіснуючої групи есерів, це справило така сильне враження, що лише один есер намілювався виступити, але не з спростованням моїх тверджень, а з запереченням моєї кваліфікації вчинків Брагіна і Азефа.

Дійсно запалі я обізвав їх зрадниками, а слід було їх назвати викажчиками.

В переробленому вигляді мою доповідь було пізніше надруковано в „Іскрі“ (стаття під назвою „Благородства свого не собілюю“).

Незабаром по першій травня я поїхав до Кларану на березі Женевського озера, де тоді перебував Плеханов.

Наприкінці травня ми повернулися до Женеви, куди на цей час почали з'їждитися всі делегати з'їзду.

Для делегатів було влаштовано декілька попередніх нарад, з них я запам'ятав дві: одну в справі свідчень, а другу в справі популярної газети.

На першій за доповідача був Дейч. Він доводив, що найкраща тактика—не давати жандарм жодних свідчень.

По скінченні доповіді, кілька хвилин ніхто не брав слова, хоч голова кілька разів запрошував. Мені було ніяково за товаришів, бо виходило так, наче зовсім боятися виступати перед проводирями. І я наважився взяти слово.

Учасники політичної змови 1903 р. на Брянському заводі

Я не заперечував основній думці доповіді, тільки запитання:

1. Чи не може бути таких випадків, коли організації потрібне свідчення давати, наприклад, коли обвинувачуватимуть у терористичних актах та в нападках на есерів?

2. Чи придатна тактика цілковитого відмовлення у тих випадках, коли організація визнає за потрібне використати суд для політичної мети промовами підсудних?

Тоді може бути потрібно давати деякі свідчення.

Мені відповідав якийсь невідомий чорнявий юнак у пенсне, з довгим волоссям. Відповідь що до форми була дуже уїдлива.

Проте це було тоді в душі часу і мене не здивувало.

Та що вразило неприємно, це нотка зарозумілості, що її чути було у відповіді.

Так було моє перше знайомство із Троцьким, — це й був той чорнявий юнак з довгим волоссям та в пенсне, — воно у мене до нього жодної симпатії.

Другі збори були такі численні, як перші. Там були Плеханов, Засуліч і, здається, а також декілька делегатів. Я тоді ще в справу популярної газети була Ленінової папірець до делегатів, що не належали до „Іскри“ і що до їх у Женеві ще не знали. Вважалося, що прихильники популярної не тверді „іскрівці“. Я й приїхав з думкою

Редакція „Іскри“ в період 1900—1903

ЦЕНТРАЛЬНА

ПІД ЗЕЛЕНИМИ СОСНАМИ

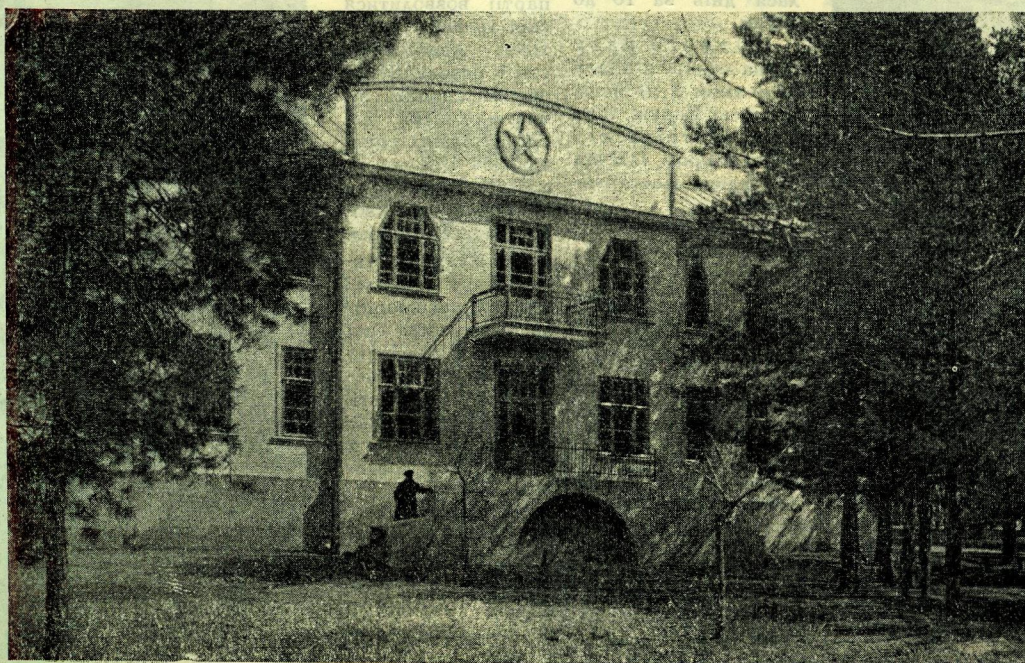
ЧЕРКАСЬКІ грабарі влучно знайшли місце для свого відпочинку й розваг. Це місце — великий сосновий ліс на високому березі Дніпра, за 3 верстви від міста Черкас. Тут виросла

Оповідать, як колись тут жилося. Дачі блищали свіжими фарбами всіх кольорів, через паркані штафети зеленіла не пом'ята трава і дачники — «благородні» пани та панянки — погордливо шпацирували по лісних просіках, дивилися з високих круч на широкий Дніпро і гойдалися в гамаках після смачних обідів. Вечорами грали

музики, торгували буфети і дачники розважались. Про фунт про ремонт здоров'я тут не було навіть і балачок, бо все було «публіка» дебеда, навіть з зайвинами жирових відкладень і при

еджала сюди виключно розважатися та пожити з насолодою. Робітників, навіть службовців тут не було зовсім. Так хіба мимоходом потрапляв хто небудь з робітників, і заздро поглядав, як живуть та розважаються «господа».

Перед війною 1914 року Соснівка вже цілком оформилась, як надто приваблива дачна місцевість. А після війни, коли володарів і постійних олімпіадаців дач послили шукати інших місць і інших розваг у інші країни,

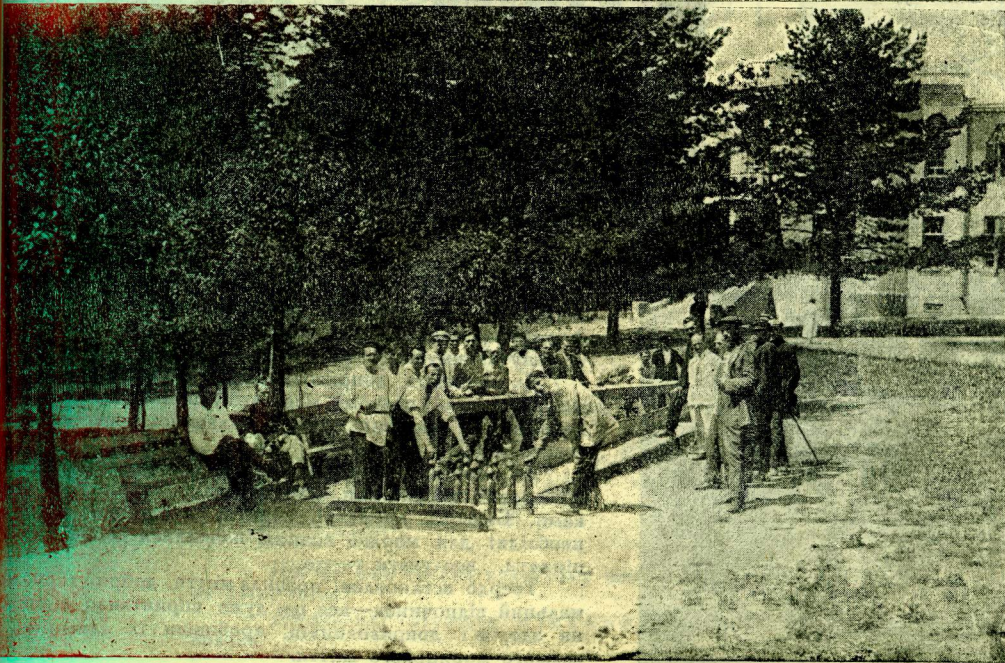
Серед густого сосняку — новий будинок санаторії

Соснівка залишилась пустою. Не до того було... І вже несвідомі люди з окопного селянства не одну з дач зачепили для поновлення свого господарства картою, вікном, а то й цілими дверима. І хто знає, може сама Соснівка шматками перекрита б до сусідніх сел, та на щастя тут не Червоноармійський загін. Це й урятувало Соснівку—Всеукраїнський курорт. З 1923 року Соснівка починає відбудовуватись. Поступово з сірих без вікон дверей дач з'являються відремонтовані, фарбовані лагідні будинки. Цього року приступили до організації будинків відпочинку та санаторій; цю роботу взяв на себе Головоцстрах. З 36 самих великих найбільш придатних дач пішло під будівництво відпочинку та санаторії. Тисячі відпочивальників і сотні хорих робітників і хворобців стали щороку проходити через Соснівку. Замість колишніх бриликів-панталонів і модних костюмів—Соснівка розквітнула сирими кепками й білими полотняними сорочками. Пролетар—після війни важкої роботи грівся на гарячому сонці, брав у свої легені цілющий озон, плясав на Дніпрі і поважно ходив пісочними просіками-вулицями Соснівки. Тут показала себе Соснівка. Розбитий і втомлений робітник за 2 тижні зміг відпочити, посвіжити, набрати нових сил і вийти на майбутнє до десятка придатних у Соснівці фунтів. І справді, все що потрібне від нас гігієни і про що кричить плакат Наркомздоровля—є в Соснівці. Повітря Соснівське—просякнуте пахощами сосни й посохлих лісових квіток—цілюще. Ну й води цілісний Дніпро. Це подало думку піти до дальшого поширення Соснівки як курорту і з 1926 року Соснівка стає Всеукраїнським курортом. Головоцстрах набуває нові ділянки лісу і розпочинає провадити великі будівельні роботи, асигнує на цю справу мільйони рублів.

Кілька слів про культурні обставини курорту Соснівки. І з цього року теж зроблено досить багато. На кошти Головоцстраху збудовано великий, що містив трохи не 1000 чоловік театр-палайон, з комплектами декорацій, що дозволяють провадити художні постановки опери включно. Театр збудовано в пре-

Кручі над Дніпром. Внизу — крокет і кеглі в саду санаторії

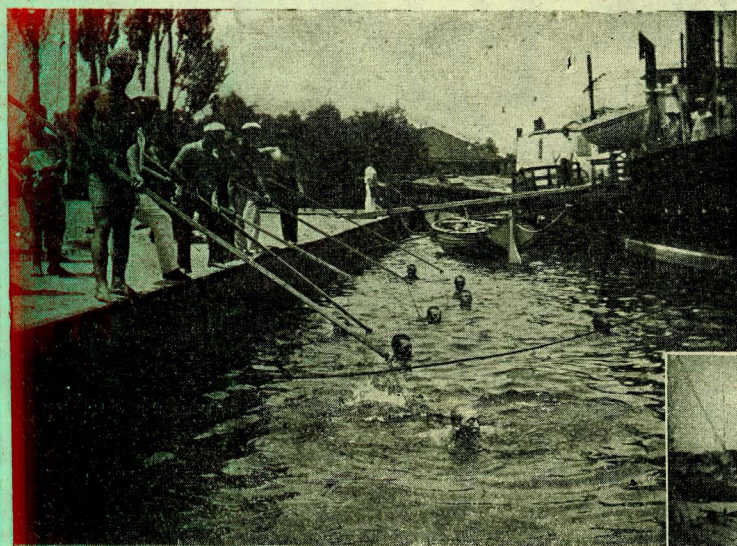

красному парку, що нещодавно був шматком густого сосняку. Тепер, обнесений парканом з розбитими доріжками і клумбами квіток з улаштованими спортмайданом, раковиною для симфонічного оркестру, кінотеатром на повітрі й інш., цей парк справді може бути віднесений до кращих оригінальних парків, зроблених з соснового лісу. Щоденні симфонічні концерти, вистави, кіно-сеанси та радіо дають змогу відпочивальникам—робітникам мати культурно-естетичне задоволення. Фізкультура та катання човнами по Дніпру задовольняють потреби фізичного розвитку відпочивальників. Бібліотека, книжний кіоск Держвидаву і експедиція газет доповнюють культурне будівництво Соснівки.

Сем. Найден

Учні Херсонського морського пункту допризовної підготовки веслують

Майбутні червонофлотці вчаться плавати. Праворуч — фізичні вправи допризовників у херсонському порті. Внизу — допризовники спускають шлюпку з військового пароплава

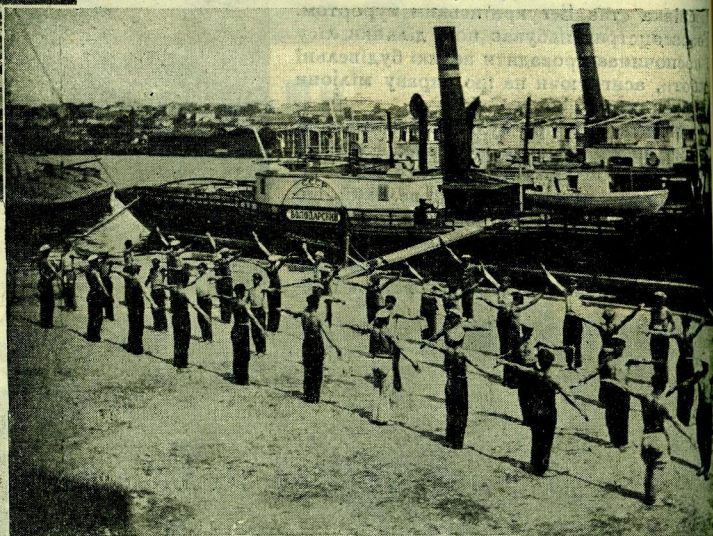
[Фото Г. Раппенпорта]

В МАЙБУТНІХ ЧЕРВОНО-ФЛОТЦІВ

(Херсонський учбово-морський пункт)

Справу навчання в Червоній армії поставлено так, щоб за короткий час зробити з призовника якомога більш боєздатного червоноармійця, щоб за короткий час дати йому всі знання й звички, потрібні для оборони Радянської країни.

Цієї мети можна досягти лише при тій умові, що молодий червоноармієць, ще доки він перейде до навчання в Червоній армії — буде до цього навчання як слід підготований. Тим то призовники відбувають спершу допризовну підготовку.

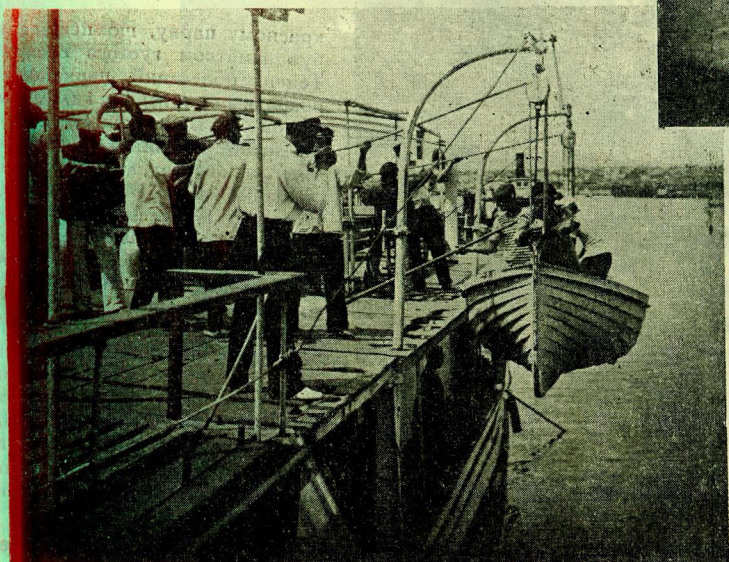

Червона флота, як одна з найважливіших частин Червоної армії, звертає особливу увагу на допризовну підготовку. Це необхідне ще й тим, що життя червонофлотця проходить через особливих умов, що до них треба спершу звикнути.

Як звикають допризовники до моряцького життя — ми бачили на учбовому морському пункті в Херсоні, що цими днями закінчив курс допризовної підготовки чергового набору.

За короткий час навчання, що відбувалося в умовах військової дисципліни, хлопці стали справжніми моряками. Бадьорі, кремезні, спритні, а головне — придбали необхідні для моряка знання: навчилися добре плавати, пірнати, веслувати то-що.

Твердо встановлені правила життя, добрий харч, нормальний відпочинок — все це дуже сприятливо відбилося на здоров'ї допризовників, зробивши їх здатними до важкого моряцького життя.

СТОРІНКА ГУМОРУ

С. Чмельова

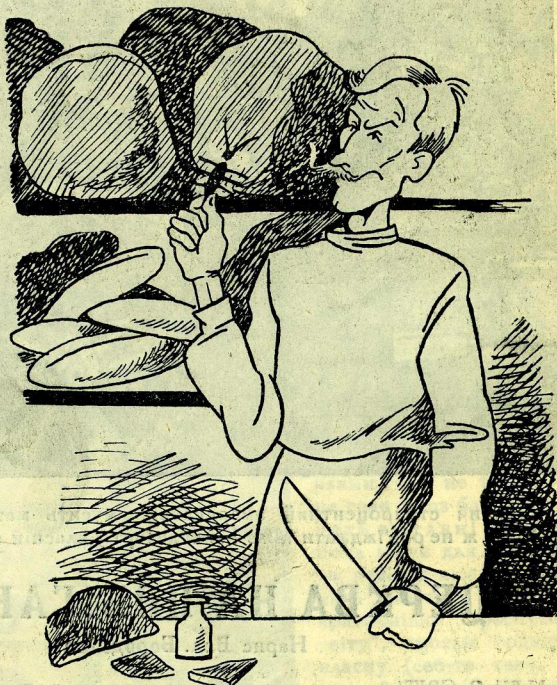
Малюнки П. Булаховського

СОБАЧА ЛОГІКА

— Що це хазяїнові заманулося вчити мене ходити на задніх лапках?
Невже хоче влаштувати до себе на службу?!..

СКРУТА НА ХЛІБНОМУ ФРОНТІ

Як показало, обслідування харківські пекарні в антисанітарному стані

— Ну й дорожняча пішла! За такого маленького таргана довелося 20 карбованців заплатити. Добре, що ще до обслідування всіх пацюків позапикати встигли, — а то ж була б погибель!

— Не знаю, чому це нас вважають за „нетрудовий елемент“? Сами ж кажуть, що „хто не працює, той не їсть“. А ми ж з тобою їмо, здається, слава богу...

АКТИВНИЙ КУЛЬТРОВІТНИК

— Що це наш голова культкому весь час на річку бігає?
— До докладу готується: жіночий рух вивчає.

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКА І КУЛЬТУРА

Кожний стопроцентний американець мусить мати власне авто. Чому ж не роз'їжджати Miss Голандсворт у власній похідній церкві?

ЦЕРКВА НА ПОБІГАНКАХ

Нарис Вал. Бородкіна

НІДЕ В СВІТІ не спостерігається такої лютої боротьби капіталістів з робітниками, як у Сполучених Штатах Америки. В цій усталеній країні волі, де, як кажуть американці, „кожен газетяр може стати

президентом, — армії страйколомів підтримані по ліцям завжди готові заступити шлях робітникам у їх боротьбі за краще життя. Але американська буржуазія цілком слушно вважає, що дешевше запобігти соціальних конфліктів, ніж в озброєний спосіб боротися з ними. Краще відвертати увагу робітництва від класової боротьби змаганнями боксерів і танцювальними вечірками, а до того й підтримувати серед пролетарів думку про непорушність і досконалість капіталістичного ладу.

Хто ж виконує цю роботу з доручення Фордів і Рокфелерів? — Реформісти, а головне — церква. Не якась урядова, як от в Італії або Угощині. Ні — цю почесну працю взяла на себе церква вільна, відділена від держави.

Американець і в церковних справах зостається бізнесменом (дільцем). Навіщо проголошувати яку небудь релігію за державу, боротися з сектами й єресями? Хай буде стільки сект, скільки людей: що більш вони будуть захоплюватися справами небесними і в свій спосіб готувати собі місце в раю, тим менше буде клопоту з ними на землі. І далі — церква безумовно організація небесного порядку, але існує на землі. Тому безглуздом було б позбавити її можливості використати земні методи роботи і в першу чергу — методи американської реклами.

Коли на рік Америка витрачає на рекламу трохи чи не чотири мільярди доларів, так і церква вкладає сюди свою лепту.

Самий завзятий безвірник у нас не уявляє собі, до яких способів удаються американські поли й проповідники, щоб привабити парафіян. Гуляєте ви увечері на бульварі і раптом бачите, як спалахує кількаметровий вогняний напис:

„Де можна побалакати як найкраще?!“.

Ви гадаєте, що це реклама модного ресторану. Так ні. Гасне перший напис і загоряється другий:

„У Ісусі!“.

І кінець — кінець —

„Приходьте сьогодні увечері на збори такої й такої громади!“.

От це дійсно реклама — двигун індустрії.

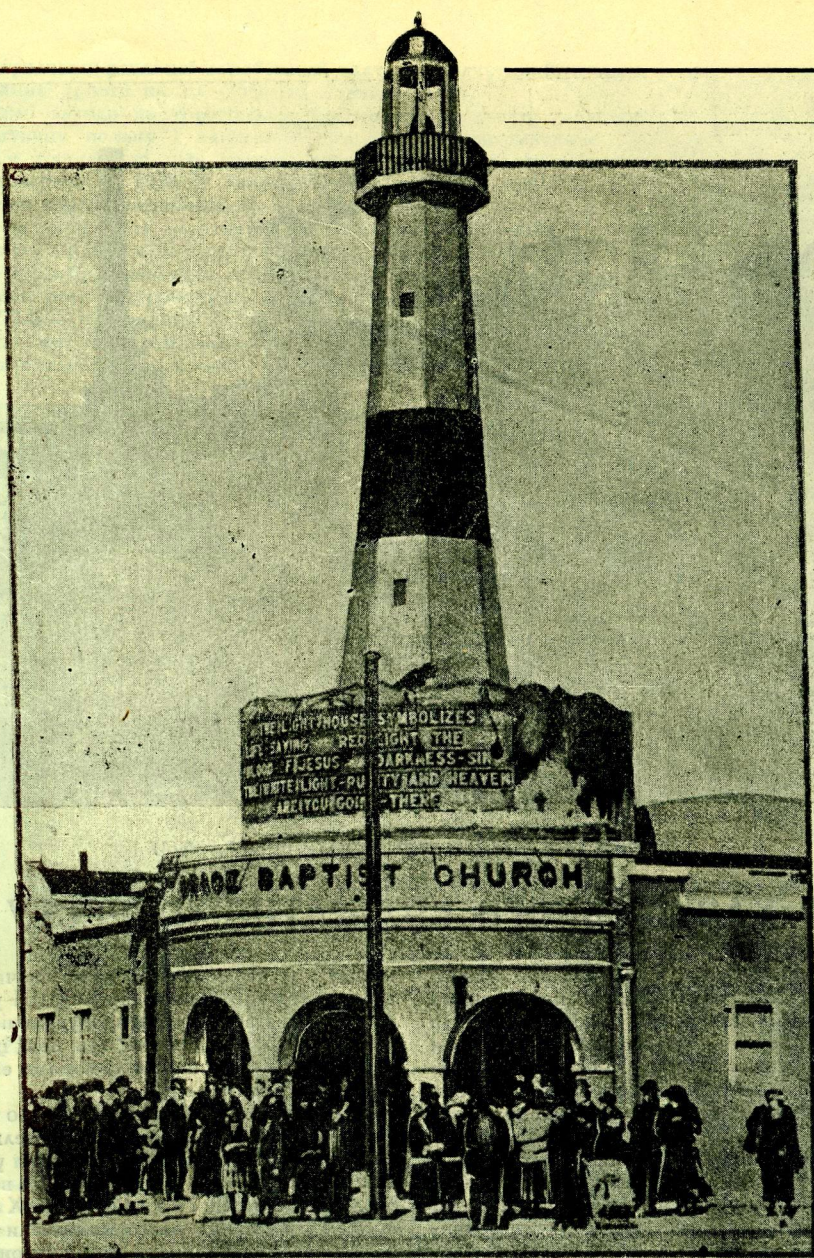
Miss Мак Персон оздоблює свої казання солом на саксофоні

Не слід думати, що церква обмежується ротою в своїх стінах. Навіщо, вона прагне всеохопити життя своїх парафіян, міцно тримати їх на повіді й довести, що церква з її служниками така сама необхідна річ у житті, як зубна пастка й електричний пылесос. Нещодавно американці захоплювалися книжкою Бортоні „Чоловік, про якого ніхто не знає“, який автор доводив, що це був найкращим майстром реклами і коли б у його часів існували газети, так він примусив би писати про себе щоденно на першій сторінці.

Зовсім не рідкість зустріти в Штатах церкву, де музику органу доповнював джаз-банд або поет з молитовною залогою виступав ходою для спортивних вправ.

Святі отці навіть не думали, щоб після своїх проповідей і співання псалмів заходити у саму церкву і грати з танками до танку. Все, що приваблює людей до „храму Господнього“, виправдується всею метою церкви — спасати людські душі — тому „і джаз-банд і танки лише знаряддя в руках Господа“.

Зараз з великою популярності в Штатах користується Білль Сендей, який змінив ремесло боксера на куди ризикованішу роботу проповідника. Зарабаном і цирковим шатром мандрує він по містах і селах Сполучених Штатів

Баптистська церква з рекламною вежею й відповідними вивісками

тін і в докладних промовах, користуючися зі всіх багатств свого боксерського словника, малює американцям страхіття гріховного життя. Шатро Сендей уміщає до двох тисяч відвідувачів, за вхід він стягає певну плату і за свою порівнює недовгу практику зібрав майже мільйонний достаток.

І все ж таки в цій країні, де „релігія приватна справа кожного громадянина“ є державна церква, так звана епіскопальна або „висока“. Визнано її правда не державною, а капітальною.

Всілякі там секти й верси — це діло для міщан, фермерів тощо, а коли людина має в Національному Банку кілька сотень тисяч доларів, так треба чогось поважнішого. Висока церква не потребує реклами, там не танцюють, не грає джаз-банд і не горять світляні реклами. Вона існує для того, щоб у неділю люди, які роблять політику „найдемократичнішої республіки світу“, могли відвідати власну (себе-то таку, що живе їх коштами) церкву і показати, що й мільйони на грішній землі не мають спромоги відвернути думку людини від справ небесних.

Так крутиться колесо релігійного життя Сполучених Штатів, де кожна крипиця побуту церкви є найкращим матеріалом у руках безвірників у їх боротьбі за визволення людства з вікового дурману.

НА НАШІЙ ОБКЛАДИНЦІ—ФОТО-ЕТЮД ОВЗЕРА: ОДЕСЬКИЙ ЯХТКЛУБ ПІД ЧАС РОБОТИ

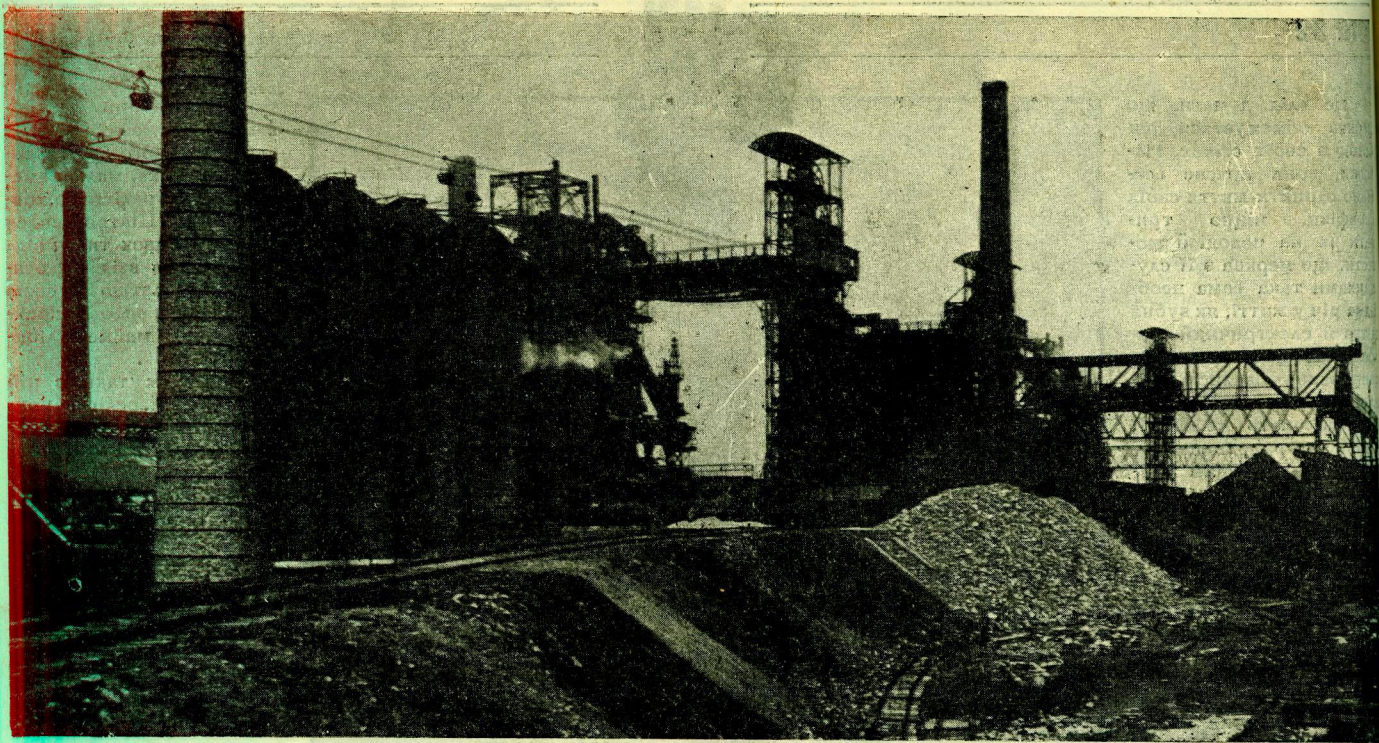
П О Р Т

Запінену ріллю зорали пароплави...
І досі ще клекоче там і тут,
А ген ліниво-день в затонах золотавих
І пахощі смоли у сонному порту.
За чорний стовп закинули причала
І простягнули смуги по воді.
Важкий ланцюг з корми загуркотів
І розколов зеленее свічадо.
Хвилює зиб, запінився прибіл
І пароплав колише у затоні:
Він якоря в циклоні загубив
І киль пробив край темного Цейлону.
І ось тепер веселі молотки

Заснул, розколихують машини.
А з трюм, запашнілий і важкий
Виносять крам: какао і цитрини.
І терпко пахне біля корабля...
Упала тінь на хвилі посивілі,
Хвилює вітер зиб, він розпіяв
Свої пругкі, запінені вітрила
Замовкнув трюм. У світлі мідянім
Далекий шум і шелести невинні...
І чорними потворами у тьмі
Дрімують зачаровані машини
Хтось невідомий тишу закував—
І ось не видертись, не задвигіти,

Гойдається і стогне пароплав
Байдужий він, але здійметься вітер,
Блідий туман ось там затріпотить,
Де полотно зеленаве роздерто
І непевну путь тремтливих „бри-
гантин“
Проріже він спокійний і упертий—
І попливе за обрієм земля.
Вона ховає золото і славу,
Одкрито путь крилатим кораблям
В далечину ясну і зеленаву...

П. Цвілієнко

Доменні печі Макіївського металургічного заводу

РОБОТА ХАРКІВСЬКОГО СИЛІКАТНОГО ТРЕСТУ ХОВМП

РОЗВИТОК цегельного виробництва у Харківській окрузі розпочався 1908 р. За часів довоєнних за приблизними даними на території теперішньої Харківської округи було біля 45 цегельень з гофманськими печами, що виробляли протягом року більш, як 100 міль. будівельних цеглин. У тім числі в районі м. Харкова було до 28 заводів із щорічною продукційністю що найменше 85 міль. Крім того було ще до 120 дрібних цегельень, що виробляли майже 15 міль. штук.

Взагалі можна вважати, що всі цегельні Харківської округи до війни виробляли що-року 115 міль. цеглин.

Підчас імперіалістичної війни ці цегельні зменшили своє виробництво, деякі з них зруйнувалися і на час, коли радянська влада закріплювалася на Україні, по Харківській окрузі залишилося незруйнованих і до певної міри устаткованих 30 цегельень з гофманськими печами. У тім числі у самім Харкові—15 цегельень. З цих цегельень 1920-23 р. деякі було ліквідовано, або розібрано. Отже на 1926 р. на Харківській окрузі нараховується 25 цегельень, рахуючи і новозбудовані, з них у Харкові—11 цегельень.

Всі ці цегельні 1926-27 р. виробили майже 80 міль. цеглин, з них на Харків припадає—65 міль.

На Харківщині тепер 11 цегельень, з них—8 у Харкові і 3 в Харківській окрузі. Крім того до складу тресту різними часами, починаючи від 1926 р. увійшли заводи—керамічний (колишн. Бергенгейма) гіпсо-алябастровий та мерф'янська гута (тому він 1927-28 р. названий Харксилікаттрест). Харківський Силікаттрест організувався не відразу, він виріс поволі зпершого Ховмп'явського заводу „Червоний Будівник“, відповідно до потреб споживчого ринку.

Коли року 1923-24 цегельня ХОВМП'у „Червоний Будівник“ мала тільки одне підприємство на 50 робітників, що виробляло протягом року 2.800 тис. цеглин, то року 1927-28 Харксилікаттрест ХОВМП'у мав вже 14 підприємств на 2.800 робітників, що виробляють 58 міль. цеглин.

Років 1921-23 будівництво в Харківській окрузі розвивалося мляво і значна частина виробленої цегли залишалася непродана. Цегельні здебільшого стояли на консервації. Потреби Харківського будівельного ринку обслуговувала єдина цегельня „Червоний Будівник“, що належала до ХОВМП'у. З неї і розвивалася місцева цегельна промисловість.

Ця цегельня працювала з повним навантаженням і року 1923-24 випустила 2.800 тис. цеглин. Від середини 1924 р., коли Харківський Комгосп узявся будувати будинки для робітників з'явилася потреба на велику кількість цеглин і Комгосп об'єднав у своїх руках більшість цегельень м. Харкова. Обслуговувати місцеву промисловість і некомунальні підприємства залишилася єдина цегельня „Червоний Будівник“. Тим часом ріст потреби на будівельну цеглу в м. Харкові призвів до „цегельного

голоду“, у наслідок чого деякі значні підприємства побудували власні цегельні. Одночасно ХОВМП ухвалив поширити цегельне виробництво, збільшивши пропускністі робітників і приєднавши до „Червоного Будівника“ три нові цегельні. Отже 1925-26 р. утворилося управління цегельнями, що об'єднало 4 цегельні.

На початок сезону 1927 р. було визнано за доцільне передати ХОВМП'ові комгоспівські цегельні, бо Комгосп не звертав на цегляне виробництво належної уваги, а це призводило до безгосподарності. Отже управління цегельнями було реорганізовано на Харківський Цегельний Трест. До нього приєднали 5 комгоспівських цегельень і 10 цегельень заоренованих у Кириківського райвику. Усі ці 10 цегельень Цегельного Тресту випустили протягом сезону 1926-27 р. 42 міль. цеглин, перевищивши назначену програму. Беручи до уваги продукційність решти Харківських цегельень (різних організацій) можна вважати, що взагалі 1926-27 р. було випущено цегли 65 міль. цеглин.

Ураховуючи невинний ріст будівництва, і значить, ріст місткості будівельного ринку, Харківський Силікатний Трест мав далі поширити цегельне виробництво.

Років 1927-28, по всіх трестівських цегельнях мають випустити 64 міль. цеглин. Надалі цегельне виробництво ростиме не тільки коштом поширення Харківських міських цегельень, а також організуючи та будуючи на периферії нові підприємства.

На наступний 1928-29 р. по всіх цегельнях назначено випустити 82,5 міль. цеглин, а на кінець найближчого п'ятиріччя цеб-то на кінець—1932-33 року продукція має досягнути 140 міль. цеглин. Продукційність трестівських цегельень зростає у 2,2 разу відносно біжучого року.

Одночасно з підвищенням продукційності цегельень трест передбачає понизити собівартість одиниці продукції. Так біжучого операційного року собівартість відносно року минулого знижено на 2%. Дальше пониження протягом п'ятиріччя дасть 5%.

Робила, не зважаючи на інтенсивний ріст виробництва, на деяких цегельнях лишається протягом найближчих років стабільною, а на інших у зв'язку з раціоналізацією, навіть меншав. Отже собівартість буде знижено по-перше, коштом зменшення вартості робили на одиницю продукції, і, по-друге, коштом зменшення цехових та загально-заводських накладних витрат.

Минулого року пересічна продажна ціна по всім тресті була 33 крб. 17 коп. за 1000 цеглин. Цього року 1000 цеглин механізованого виробництва продається по 29 крб. 1000 цеглин ручного виробництва по 28 крб.

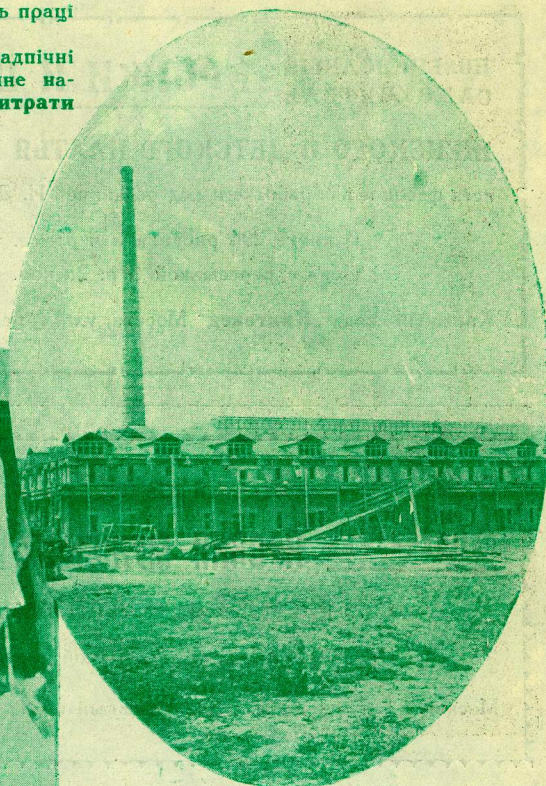
Робітнича справа на заводах трестів тісно зв'язана із заходами раціоналізації. Тому продуктивність на одного робітника

має рости при постійнім зростанні реальної заробітної платні. Продуктивність праці на кінець п'ятиріччя повинна зрости на 20—25%, зарплата на 10%.

Головні раціоналізаційні заходи на трестівських цегельнях—збудувати надпічні штучні сушарні та автоматичну подачу і здймання сиріої цегли, автоматичне навантаження сиріої цегли у гофманські печі то-що. **Всього на капітальні витрати по цегельнях ХОВМП асигнував на 1928-29 операційний рік 110.000 крб.** Ця сума тільки незначною мірою задовольняє потреби цегельень.

Слід зазначити, що дальший ріст цегельного виробництва можливий тільки за умовою збудувати нові цегельні, бо ті цегельні, що тепер є, протягом 2—3 років буде доведено до найбільшого навантаження.

Гіпсо-алюбастровий завод розпочав роботу тільки біжучого року. Цього ж року він має виробити 24.000 пудів гіпсу і 360.000 пудів алюбастру. За дальші перспективи заводу ще говорити важко. У зв'язку з цим на найближчі роки програма встановлена така ж сама, як і на цей рік.

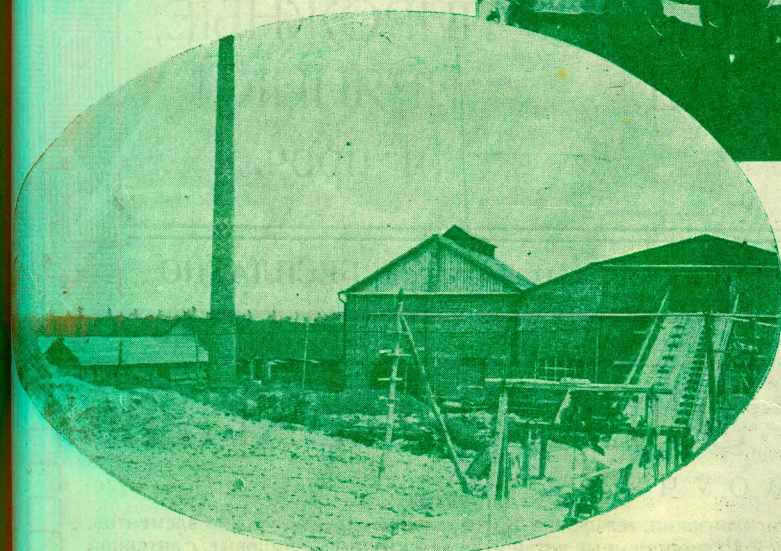
Перша цегельня тресту на Павлівці.
Ліворуч — робітники гіпсо-алюбастрового заводу

фото А. Орловича

Керемічний завод заснований 1891—1892 р. Від 1918 до 1925 р. він стояв на консервації і пущений тільки наприкінці 1926 р.

Від цього часу завод працює з новим навантаженням. На кінець п'ятиріччя продукцію по всіх відмінах виробництва мають збільшити на 36%, собівартість понизити на 20%.

Ухвалено перейти на електрифіковане господарство та центральну газогенераторну установку, щоб уловлювати побічні продукти. Мають поширити рубний цех і пічне господарство. На це протягом п'яти років потрібно — 1/2 міл. крб.

Група винахідників керамічного заводу. Сидять т. т. М. Ф. Гончаров (винайшов спосіб обпалювати плити в сирих капселях та збільшив кількість завантажених капселів), Г. І. Сулима (удосконалив форму капсельних цвяхів), П. Е. Петренко (винайшов ставок для оправки рур). Стоять т. т. І. В. Новіков (спростив завантаження барабанів та замінив дорогі капселі при сушінні фарб залізними листами), Б. Б. Прокопович) змінив рецепт білих плиток і цим поліпшив їхню якість) та А. Н. Кондратюк (поліпшив якість капселів, збільшивши вік їхньої служби). Ліворуч — друга цегельня тресту (в кінці вул. Свердлова)

НОВЫЙ ПОЛНЫЙ
САМОУЧИТЕЛЬ

КРОЙКИ И ШИТЬЯ

ЖЕНСКОГО И ДЕТСКОГО ПЛАТЬЯ И БЕЛЬЯ

всех фасонов в обработке и под редакцией И. Д. Дейкиной.

В книге 294 рисунка и чертежа.

Цена с пересылкой 3 р. 25 коп.

Книжный склад „Книговед“ Москва, ул. Герцена, д. 22-42.

НОВАЯ КНИГА

САМОУЧИТЕЛЬ КРОЙКИ МУЖСКОГО ПЛАТЬЯ

С 73 РИСУНКАМИ И ЧЕРТЕЖАМИ

Цена 1 р. 80 к., с пересылкой 2 руб.

Москва, ул. Герцена, д. 22-42, книжный склад „Книговед“.

САД-РЕСТОРАН

„АРКАДИЯ“

ул. К. Либкнехта № 11.

ЕЖЕДНЕВНО

ЗАВТРАКИ,

ОБЕДЫ

и УЖИНЫ.

Во время обеда и ужина
играет струнный оркестр.

Ресторан открыт до
2-х ч. ночи.

Отделение при вонзальном буфете (6-я платф. в
специальном павильоне) отпускает в любое время
горячие блюда по карте.

кондитерское коопера-
тивное товарищество

„МИНЬОН“

Гор. Харьков,
Киевская ул. 15
телеф. 10—49.

ИЗГОТОВЛЯЕТ

РАЗНОГО РОДА КОНДИТЕРСКИЕ
ИЗДЕЛИЯ, КАК ТО:

МОНПАСЬЕ,
КАРАМЕЛЬ,
КОНФЕКТЫ,
ШОКОЛАД,

ХАЛВУ,
ПЕЧЕНЬЕ,
ПИРОЖНЫЕ,
ПРЯНИКИ
и проч.

ПРЕЙСКУРАНТ по первому требованию высылается БЕСПЛАТНО

ДОМАШНИЙ ЭЛЕКТРОТЕХНИК

САМОУЧИТЕЛЬ

Устройство домашнего освещения, звонков, сигнализации, телефонов. Изготовление гальванических элементов, аккумуляторов, трансформаторов, выпрямителей. Радиоприемные установки, детекторные, ламповые, с антенной и без антенны. Электрооборудование клубов и изб-читален, установка проекционных фонарей и кино-аппаратов, электрооборудование КЛУБНЫХ СЦЕН и проч. с 138 рис. и пояснит. чертеж. Цена 2 р. 75 к. с пересылкой.

***** Книжный склад „КНИГОВЕД“, Москва 19, ул. Герцена, № 22, БИС. *****